

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในหัวข้อเรื่อง การประเมินทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในสังกัดของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคเหนือ) จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (สภาวิชาชีพบัญชี, 2554 : ออนไลน์)

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ในฐานะที่สภาวิชาชีพบัญชี เป็นหน่วยงานกำกับดูแลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี และยังเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants – IFAC) จึงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 คณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้อนุมัติ “มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี” (International Education Standards for Professional Accountants - IESs) จำนวน 6 ฉบับ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้กล่าวถึงในฉบับที่ 3 เรื่อง “ทักษะทางวิชาชีพ” (Professional Skills) โดยจุดมุ่งหมายของมาตรฐานฉบับนี้คือ การทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศต้องมีคุณสมบัติของทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการทำหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และเพื่อใช้เป็นแนวทางตรวจสอบทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีว่ามีเพียงพอตามที่กำหนดไว้หรือไม่

ทักษะเป็นส่วนหนึ่งของขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อแสดงถึงสมรรถนะของตน ขีดความสามารถเหล่านี้ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ขีดความสามารถเหล่านี้เป็นเรื่องบ่งชี้ถึงศักยภาพที่สามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ สิ่งสำคัญคือทำให้แน่ใจได้ว่าโปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพบัญชี

ได้รวมการพัฒนาของความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติไว้แล้ว ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบไปด้วยทักษะทั้ง 5 ประเภท คือ

1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) ซึ่งแบ่งย่อยได้อีก 6 ระดับตามลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ได้ สามารถสังเคราะห์ได้ (นำองค์ความรู้หลาย ๆ ด้าน มาประมวลเข้าด้วยกันแล้วทำการคาดการณ์และให้ผลสรุปได้) และสามารถประเมินคุณค่าได้ สิ่งที่สำคัญคือ บุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต้องบรรลุระดับสูงที่สุดของทักษะเหล่านี้ ณ ช่วงเวลาที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทักษะทางปัญญาช่วยให้นักบัญชีแก้ปัญหา ตัดสินใจ และใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ทักษะทางปัญญาที่จำเป็นประกอบไปด้วยทุกเรื่อง ดังนี้

(ก) ความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัด และเข้าใจ สารสนเทศจาก คน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(ข) จิตความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผล และวิเคราะห์

(ค) ความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน

2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน (Technical Skills) ประกอบด้วยทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งรวมถึง

(ก) ความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

(ข) การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง

(ค) การวัด

(ง) การรายงาน และ

(จ) ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยการเรียนรู้และการปรับคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ซึ่งรวมถึง

(ก) การจัดการตนเอง

(ข) ความคิดริเริ่ม อิทธิพลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(ค) ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัดและจัดแรงงานให้

เสร็จตามกำหนดเวลา

(ง) ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

(จ) พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ

(ฉ) ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Communication Skills) ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผลสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ประกอบด้วย

(ก) การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง

(ข) การทำงานเป็นกลุ่ม

(ค) การปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่ต่างวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างกัน

(ง) การเจรจาเพื่อได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ในสถานการณ์ทางวิชาชีพ

(จ) การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ฉ) การนำเสนอ การพูดคุย การรายงานและการปกป้องมุมมองของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

(ช) ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง

5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organizational and Business Skills) มีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งจะมีการเรียกร้องให้เป็นผู้แสดงบทบาทในเชิงรุกในการจัดการองค์กรในแต่ละวัน ในขณะที่ก่อนหน้านี้บทบาทของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีอาจถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ด้านธุรกิจมากขึ้นและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบด้าน ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ รวมถึง

(ก) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหาร โครงการ การจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ

(ข) ความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้าที่งาน ที่จะจูงใจและพัฒนาบุคลากร

(ค) การมีภาวะผู้นำ

(ง) การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างมีผู้วิชาชีพ

ทั้งนี้ ทักษะที่หลากหลายสามารถจัดประเภทและอธิบายได้หลายลักษณะ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะที่ได้แบ่งไว้ตามประเภทดังกล่าวข้างต้น ทักษะที่เหมาะสมช่วยผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีให้ใช้ความรู้จากการศึกษาทั่วไปได้อย่างประสบความสำเร็จ การพัฒนาทักษะเหล่านี้ไม่อาจสำเร็จได้ด้วยโปรแกรมใด ๆ เพียงโปรแกรมเดียว แต่จะสำเร็จได้โดยรวมทั้งจากโปรแกรมทางการศึกษาทางวิชาชีพบัญชีควบคู่ไปกับประสบการณ์การทำงานจริงและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนใหญ่แล้วทักษะทางวิชาชีพจะได้ผลสูงสุดเมื่อใช้อย่างมีจรรยาบรรณ ทักษะที่เกี่ยวข้องสามารถทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพได้เปรียบกว่าคนอื่นในโลกการทำงานและเป็นประโยชน์ตลอดเวลาที่ผู้ประกอบการวิชาชีพ ไม่ใช่ว่าการพัฒนาทักษะทั้งหมดจะเกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาของการเตรียมตัวเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพ บางทักษะอาจเน้นในการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กัณฑ์นิษฐ์ หาญวงษา (2549) ได้ศึกษา คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสำนักงาน มีความคิดเห็นว่า คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านทางด้านความรู้ทางการบัญชี คือ ผู้ทำบัญชีต้องจัดทำบัญชีด้วยข้อมูลที่เป็นจริงทุกรายการสามารถรายงานผลการดำเนินงานรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง และด้านจรรยาบรรณทางวิชาชีพ คือ การรักษาความลับของหน่วยงานไม่เปิดเผยแก่บุคคลภายนอกอยู่ในระดับมากที่สุด ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการทำงานได้เป็นอย่างดีอยู่ในระดับมาก

สรศักดิ์ ธีรนัย (2551) ได้ศึกษา การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีใน เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พบว่า พนักงานบัญชีในกิจการมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก โดยมีความเห็นต่อทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับทักษะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีในกิจการ ประกอบด้วย ด้านทักษะทางปัญญา คือ มีความสามารถตัดสินใจใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ (ระดับมาก) ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน คือ มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ระดับมาก) และมีความสามารถจัดทำรายงาน ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย (ระดับมาก) ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ มีความสามารถจัดลำดับทรัพยากรที่จำกัด (ระดับมาก) ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร คือ มีความสามารถทำงานเป็นทีม (ระดับมาก) และด้าน

ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ คือ มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ บัญชี (ระดับมาก) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า พนักงานบัญชีในกิจการที่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ โดยบอกรับเป็นสมาชิกเอกสารหรือวารสารทางวิชาชีพ มีทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มากกว่าพนักงานบัญชีในกิจการที่ไม่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความเห็นว่า พนักงานบัญชีในกิจการที่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ โดยการสนับสนุนให้ขอคำปรึกษาปัญหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีทักษะทางปัญญา และทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติหน้าที่การทำงาน มากกว่าพนักงานบัญชีในกิจการที่ไม่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า นักบัญชีควรมีทักษะทางวิชาชีพครบทุกด้าน

พัชรินทร์ ทานนท์ (2552) ได้ศึกษา การประเมินสมรรถนะพนักงานบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคเหนือ (พิษณุโลก) ตามเกณฑ์มาตรฐานยุทธศาสตร์การพัฒนากุศลกรภาครัฐ พบว่า สมรรถนะพนักงานบัญชี มีสมรรถนะหลักอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี ความร่วมแรงร่วมใจ คุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก การตั้งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพอยู่ในระดับน้อยที่สุด สมรรถนะประจำ กลุ่มงาน อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ ความถูกต้องของงาน การมองภาพองค์กรรวมคิดปะการสื่อสารสูงใจ อยู่ในระดับมาก ความยืดหยุ่นผ่อนปรนอยู่ในระดับปานกลาง และสมรรถนะเชิงวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านคุณสมบัติของผู้ทำบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านจรรยาบรรณและมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของพนักงานบัญชีและหัวหน้าแผนกบัญชีและการเงินที่มีต่อสมรรถนะของพนักงานบัญชี พบว่า สมรรถนะหลักตามความคิดเห็นของหัวหน้าแผนกบัญชีและการเงิน สังกัดการไฟฟ้าชั้น 1 สูงกว่าความคิดเห็นของหัวหน้าแผนกบัญชีและการเงิน สังกัดการไฟฟ้าชั้น 3 สมรรถนะประจำกลุ่มงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สมรรถนะเชิงวิชาชีพตามความคิดเห็นของหัวหน้าแผนกบัญชีและการเงินสูงกว่าความคิดเห็นของพนักงานบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 เพื่อเพิ่มสมรรถนะของพนักงานบัญชี ควรจัดอบรมทบทวนการปฏิบัติงานหรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเฉพาะเรื่อง มอบหมายงานหรือหมุนเวียนงาน จัดชี้แจงข้อดีของการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ให้โอกาส รางวัล หรือจัดให้มีการแข่งขัน เกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็นในงานหรือผลงาน และควรมีกระบวนการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะของพนักงานบัญชีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคเหนือ (พิษณุโลก) อย่างต่อเนื่อง

สังวาลย์ ยมเกิด (2552) ได้ศึกษา ทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเอง มีทักษะทาง

วิชาชีพโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของทักษะแต่ละด้าน พบว่า ตนเองมีทักษะทางวิชาชีพในแต่ละด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ทักษะทางปัญญา (ระดับมาก) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (ระดับมาก) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (ระดับมาก) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (ระดับปานกลาง) และทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน (ระดับปานกลาง) และ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความสามารถสูงสุดในทักษะแต่ละด้านดังนี้ ทักษะทางปัญญา ได้แก่ สามารถนำหลักการบัญชีมาใช้ในการจัดทำรายงานการเงินของหน่วยงานได้ (ระดับมาก) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน ได้แก่ สามารถนำเสนอรายงานการเงินได้ทันเวลา (ระดับมาก) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ มีความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง (ระดับมาก) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ได้แก่ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ระดับมาก) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ได้แก่ มีความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้าทำงานและมอบหมายงาน (ระดับมาก)

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง การประเมินทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในสังกัดของการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคเหนือ) จังหวัดเชียงใหม่ ตามทฤษฎีมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี” (International Education Standards for Professional Accountants - IESs) ฉบับที่ 3 เรื่อง “ทักษะทางวิชาชีพ” (Professional Skills) ซึ่งประกอบด้วย ทักษะ 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ และจากการทบทวนงานวิจัยของ สรศักดิ์ ธนนไชย (2551) ศึกษา การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน และสังวาลย์ ยมเกิด (2552) ศึกษา ทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง จึงสรุปขอบเขตแนวคิดทฤษฎีในการศึกษา เป็น 5 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะทางปัญญา ประกอบด้วย 3 หัวข้อย่อย คือ ความสามารถเข้าถึงข้อมูล การประเมินผลและการจัดการสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ความสามารถวางแผนการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์และเก็บข้อมูลรวมทั้งหลักฐานการวิจัยนั้น และความสามารถหาทางออกที่สมบูรณ์สำหรับปัญหาที่ซับซ้อน

2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ประกอบด้วย 9 หัวข้อย่อย คือ ความชำนาญทางตัวเลข เช่น การใช้คณิตศาสตร์และสถิติได้เป็นอย่างดี ความสามารถด้านเทคโนโลยี Microsoft Office Word Excel และ Internet ความเข้าใจในหลักการบัญชีทั่วไป ความสามารถจัดทำรายงานการเงินได้อย่างถูกต้อง ความสามารถนำเสนอรายงานการเงินได้อย่างทันเวลา ความสามารถวิเคราะห์รายงานการเงิน หาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นและแก้ไขได้ การดำเนินการภายใต้สถานการณ์ปัจจัยความเสี่ยงต่าง ๆ และความไม่แน่นอน ความสามารถในการวัดมูลค่าของข้อมูลทางการเงิน และทักษะในการให้บริการด้านภาษีและกฎหมายธุรกิจ

3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ประกอบด้วย 6 หัวข้อย่อย คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถวางแผนและจัดลำดับการทำงานเพื่อให้พนักงานทำงานได้ตามกำหนดเวลา ความเข้าใจในผลกระทบ แรงกดดันจากผู้อื่น การปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ และความระมัดระวังและความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ประกอบด้วย 7 หัวข้อย่อย คือ ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาคัดค้านที่ขัดแย้งที่เกิดขึ้น ความสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจและทำงานร่วมกับผู้อื่นในกรอบโครงสร้างขององค์กรได้ การพัฒนาการเจรจาข้อตกลงต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ความสามารถในการทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะทางการพูดและการเขียนเป็นอย่างดี และทักษะการรับฟังผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ประกอบด้วย 6 หัวข้อย่อย คือ ทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ความสามารถในการจัดการโครงการ ความสามารถในการจัดการบุคลากรและทรัพยากร ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งานและมอบหมายงาน ความสามารถในการเป็นผู้นำและใช้ข้อมูลประกอบในตัดสินใจ